

Nr 72.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 8 februari 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—16:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1946.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. och anför därvid till en början i fråga om grunderna för bestämmande av pensionsbeloppen följande.

Vid framläggandet av propositionen nr 65 till 1942 års riksdag erinrades inledningsvis om den genomgående höjning av pensionsunderlagen som skett i allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1008), vilket trätt i kraft den 1 juli 1942. Vidare anfördes, att beträffande pensionsvillkoren för arbetare förslag kunde väntas, vilka kunde påverka storleken av dåvarande pensionsunderlag samt i de summariska pensionsföreskrifterna angivna pensionsbelopp. I anslutning härtill upptogs till övervägande frågan, vil-

ken inverkan redan vidtagna eller förestående åtgärder beträffande pensionsunderlagen borde erhålla vid bestämmande av storleken av riksdagspensioner. Vad anginge anställningshavare, som redan avgått eller beräknades avgå senast den 30 juni 1942, syntes härvid tillräcklig anledning icke föreligga att för deras vidkommande frångå dittills tillämpade grunder för pensionsbeloppens bestämmande. Beträffande anställningshavare som skulle avgå först efter den 30 juni 1942 framhölls, att skäl kunde anföras för ett hänsynstagande i viss utsträckning till de nya pensionsbeloppen i de fall, då pensionsfrågan underställdes riksdagens prövning. Emellertid ägde spörsmålet om de nya pensionsunderlagens inverkan på storleken av riksdagspensionerna ett nära samband med frågan om reduktion av pensionsbeloppen på grund av att vederbörande icke inbetalt några pensionsavgifter ävensom med den mera vittutseende frågan om en eventuell övergång från ett system med dyrtidstilllägg å dylika pensioner till en anordning med rörligt tillägg. Bland annat med hänsyn härtill ansågs frågan om tillämpning av andra än de dittills vanliga grunderna för riksdagspensionsbeloppens bestämmande icke för det dåvarande påkalla något ställningstagande. Vad sålunda anfördes lämnades av riksdagen utan erinran.

I proposition nr 5 till årets riksdag har förslag framlagts angående grunderna för omreglering av vissa tjänstepensioner. Härvid har bland annat förutsatts, att i samband med förbättring av vissa enligt äldre bestämmelser utgående pensioner teknisk uppräknings skulle ske av vissa tjänstepensioner till sådan nivå, att å desamma i fortsättningen skulle beräknas rörligt tillägg och kristillägg i stället för såsom nu är fallet dyrtidstillägg och kristillägg. Vad sålunda föreslagits avses skola tillämpas från och med den 1 juli 1946.

I anslutning till vad i sistnämnda proposition förordats synes frågan om grunderna för bestämmandet av riksdagspensioner nu böra upptagas till övervägande.

Vad först angår sådana anställningshavare, som redan avgått eller som beräknas komma att avgå vid sådan tidpunkt under våren 1946, att pension till dem hinner utgå för tid före den 1 juli 1946, synas hittillsvarande pensioneringsgrunder böra tillämpas. Frågan om förbättring samt om teknisk omräkning av beloppet till sådan nivå, att å desamma kan för tid efter utgången av juni 1946 beräknas rörligt tillägg i stället för dyrtidstillägg, blir i nu avsedda fall att bedöma på samma sätt som motsvarande spörsmål i fråga om redan tidigare beviljade riksdagspensioner, å vilka för närvarande utgår dyrtidstillägg.

Beträffande åter anställningshavare, vilkas pension beräknas utgå tidigast från och med den 1 juli 1946, synes en anknytning böra ske till de nyaste pensionsunderlagen för tjänstemän och arbetare i statens tjänst samt till de pensionsbelopp, som i proposition nr 5 föreslagits skola från nämnda tidpunkt gälla enligt de summariska arbetarpensionsbestämmelserna, varvid förutsattes att å pensionerna skola utgå rörligt tillägg och kristillägg. I fråga om pensioner till befattningshavare i tjänstemannaställning synes normalt det förfaringsättet böra tillämpas, att till utgångspunkt tages det pensionsun-

derlag, som enligt allmänna tjänstepensionsreglementet gäller för extra ordinarie tjänst i den lönegrad, i vilken slutlönen å tjänstgöringsorten enligt civila icke-ordinariereglementet närmast motsvarar anställningshavarens under de senare åren uppburna avlöning. Det må understrykas, att här allenast är fråga om en teknisk beräkning i syfte att erhålla en lämplig utgångspunkt för pensionens bestämmande, och att förfaringssättet således icke innebär något ställningstagande till frågan om den ställning i lönegradshänseende, som vederbörande befattningshavare kan anses ha innehaft i den befattning, för vilken pension ifrågasättes.

Vid beredningen av nu föreliggande riksdagspensionsärenden har jämväl övervägts den i 1942 års proposition berörda frågan om reduktion av pensionsbeloppen på grund av att vederbörande anställningshavare icke vidkänts pensionsavdrag. Hittills har dylik reduktion pläгат ske med 10 procent. Ehuru anledning numera i och för sig kan anses föreligga att överväga en höjning av procentalet för ifrågavarande reduktion, har likväl i förevarande sammanhang ändring i hittills tillämpad praxis härutinnan icke ansetts böra ske.

Övergången från dyrtidstillägg till rörligt tillägg ger anledning att överväga en anslagsfråga. För närvarande utgå riksdagspensioner från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., medan dyrtidstillägg å dylika pensioner bestrides från särskilt anslag under tolfte huvudtiteln. Vid övergång till rörligt tillägg å riksdagspensioner synes även det rörliga tillägget böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dock att vid de affärsdrivande verken rörligt tillägg bör, liksom pensionen, utgå av de medel, av vilka verkets utgifter i övrigt bestridas. Därest riksdagen icke gör någon erinran häremot, torde framdeles få upptagas frågan om härav föranledda författningsändringar m. m.

I fråga om pension åt i det följande angivna personer anför föredraganden följande:

1:o.

Bränsle- och bergsteknikern hos marinförvaltningen Sven Vilhelm Bergh.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergh är född den 17 september 1885 och således 60 år gammal;

att han varit anställd såsom extra ordinarie tjänsteman hos patent- och registreringsverket under tiden 25 oktober 1920—31 augusti 1923;

att marinförvaltningen den 4 juli 1930 träffade avtal med Bergh att planlägga, leda och övervaka de arbeten, som erfordrades för anordnande av försöksdrift vid Kinnekulleverkens skifferoljeanläggning, samt att han för sina åtaganden i samband därmed erhöill ett arvode av 1 000 kronor för månad;

att han, sedan marinförvaltningen övertagit anläggningen, den 1 augusti 1932 anställdes som driftsledare för flottans skifferoljeverk å Kinnekulle mot ett arvode av 500 kronor för månad vid vistelse i Stockholm och vid vistelse å annan ort dessutom rese- och traktamentsersättning enligt allmänna rese-reglementet klass II C;

att han under tiden 17 mars 1941—30 juni 1943 varit förordnad att ävenledes vara driftsingenjör och förvaltningschef vid flottans utvidgade skifferoljeverk å Kinnekulle;

att till Bergh alltsedan den 1 juli 1937 utgått ett i staten för marinförvaltningen upptaget arvode av 10 020 kronor för år, varå utgå dyrtidstillägg och kristillägg;

samt att han beräknas avgå från sin arvodesbefattning hos marinförvaltningen med utgången av juni 1946.

Marinförvaltningen har hemställt om utverkande av pension åt Bergh till ett belopp av 4 414 kronor för år jämte därå belöpande rörliga tilläggsförmåner och därvid framhållit, att Berghs arvode å 10 020 kronor för år vid den tidpunkt, då det bestämdes, motsvarade vad som utginge till specialingenjör av 1. graden vid mariningenjörkåren. Med hänsyn härtill borde han även i pensionshänseende jämsställas med dylik befattningshavare.

Försvarets civilförvaltning har icke haft något att erinra mot att Bergh i pensionshänseende jämsställas med specialingenjör av 1. graden vid mariningenjörkåren.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt Bergh till ett belopp av 4 236 kronor för år och därvid anfört, att beträffande tidpunkten för pensionsålderns inträde ävensom i fråga om det för hel pension erforderliga antalet tjänstår Bergh syntes böra likställas med specialingenjör av 1. graden. Anställningstid, som infallit efter det han uppnått 60 års ålder, syntes icke böra tillgodoföras honom. I överensstämmelse härmed skulle pensionen åt Bergh bestämmas på följande sätt.

Berghs grundlön 10 020 kronor, varå utgå dyrtidstillägg och kristillägg, svarar efter en ökning med 10 procent å 8 400 kronor — motsvarande den vid avvägningen av de nya avlöningsreglementenas lönebelopp skedda uppsräkningen av förutvarande fasta löner — närmast mot I-ortslön i 28 löneklassen (11 010 kronor). C-ortslön i samma löneklass utgör 9 660 kronor. Med sistnämnda belopp såsom utgångspunkt skulle pensionen för Bergh, som vid uppnådda 60 års ålder räknade en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av 18 år 1 månad, närmast bliva $(\frac{2}{3} \times 9\,660 = 6\,440; 6\,440 - \frac{27 \times 6\,440}{100} = 6\,440 - 1\,738; 80 =)$ 4 701 kronor. Sistnämnda belopp bör

på grund av att Bergh ej vidkänts pensionsavdrag minskas med 10 procent till $(4\,701 - 470 =)$ 4 231 kronor eller efter vederbörlig avrundning 4 236 kronor. Statskontoret får alltså föreslå, att pensionen för Bergh bestämmas till sistnämnda belopp jämte rörligt tillägg och kristillägg.

I enlighet med myndigheternas förslag synes Bergh böra tillerkännas pension av statsmedel. I fråga om pensionsbeloppet vill jag framhålla, att Berghs nuvarande arvode å 10 020 kronor överensstämmer med årslönen i 29 löneklassen å G-ort i 1925 års civila löneplan. Då 29 löneklassen är slutlöneklass inom lönegrad Eo 27 och då Berghs avgång från tjänsten förutsättes skolaske tidigast den 1 juli 1946, synes pensionsbeloppet böra bestämmas med utgångspunkt från pensionsunderlaget i nämnda lönegrad enligt allmänna

tjänstepensionsreglementet, eller 6 696 kronor. Pensionsbeloppet blir då i anslutning till statskontorets beräkning $(6\ 696 - \frac{27}{100} \times 6\ 696 = 4\ 888:08; 4\ 888:08 - 488:80 = 4\ 399:28$ eller avrundat) 4 404 kronor, förutom rörligt tillägg och kristillägg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att bränsle- och bergsteknikern hos marinförvaltningen Sven Vilhelm Bergh må från och med den 1 juli 1946 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 4 404 kronor.

2:o.

Fartygschefen på statsisbrytaren Ymer, kaptenen i flottans reserv Bror Olof Juthe. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Juthe är född den 27 november 1890 och således 55 år gammal;

att han den 5 september 1916 utnämndes till fänrik i flottans reserv, inom vilken han den 31 mars 1932 befordrades till kapten;

att hans under tiden 1 november 1927—30 april 1928 fullgjorda repetitionsövning för vinnande av kompetens till kaptensbefordran ägde rum å det statliga isbrytarfartyg, som togs i bruk i februari 1926 och sedermera benämndes Atle;

att han — sedan det befunnits erforderligt att för isbrytarfartygets bemanning anställa särskild personal utöver den, som under kommendering å detsamma kvarstode å flottans personalstater — sökte och erhöll anställning å ifrågavarande fartyg;

att han i följd härav under budgetåren 1928/29—1937/38 inkallades till tjänstgöring under i det närmaste 8 månader varje budgetår som kommanderad officer, till en början på Atle samt från och med våren 1933, då statens isbrytarfartyg Ymer togs i bruk, på sistnämnda fartyg, där han för närvarande är fartygschef;

att han från och med den 1 juli 1938 inkallades till tjänstgöring året om;

att hans avlöning på grund av anställning vid det statliga isbrytarväsendet, fränsett sjötillägg och ersättning för naturaförmåner, uppgått till för tiden 1929—1937, då tjänstgöringen omfattade knappt 8 månader om året, i medeltal 4 060 kronor för år och för tiden därefter med helårstjänstgöring i medeltal omkring 10 000 kronor för år;

att hans anställning vid det statliga isbrytarväsendet är avsedd att upphöra med utgången av juni 1946;

samt att han, som den 27 november 1945 uppnådde 55 års ålder, på grund av sin anställning i flottans reserv är berättigad att åtnjuta reservpension å 300 kronor för år jämte tilläggsförmåner.

Hos Kungl. Maj:t har Juthe gjort ansökning om pension, vilken tillstyrkts av chefen för marinen.

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 2 232 kronor för år — utöver Juthe tillkommande reservpension — och därvid anfört, att pensionen med hänsyn till det krävande arbete sökanden utfört å statsisbrytarna Atle och Ymer, samt storleken av den avlöning han uppburit vid helårstjänstgöring, syntes böra fastställas till sådant belopp, att detsamma jämte sökanden tillkommande reservpension uppginge till 3 000 kronor eller något mindre än den ålderspension som enligt allmänna tjänstepensionsreglementet tillkommer från aktiv stat avgången kapten vid flottan med 14 tjänstår. Då sökanden tillkommande reservpension efter avgång från den av honom nu innehavda statsanställningen komme att uppgå till 768 kronor för år, skulle alltså tilläggs pensionen utgöra 2 232 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Juthe med 2 616 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg och därvid anfört, bland annat, följande.

Till utgångspunkt vid bestämmandet av pensionen synes lämpligen böra tagas det pensionsunderlag, som enligt allmänna tjänstepensionsreglementet gäller för kapten å aktiv stat. Med hänsyn till att Juthe ansetts böra bibehållas i sin befattning å statsisbrytaren till 55 års ålder synes han skäligen böra få räkna tjänstår intill nämnda tidpunkt eller t. o. m. den 31 mars 1946. I anslutning härtill bör för hel pension förutsättas 30 tjänsteår. Juthe torde enligt sagda beräkningsgrunder kunna återropa en sammanlagd anställningstid å isbrytarfartyg av 15 år 2 månader. På grundval av denna

tjänstetid torde pensionen till Juthe böra beräknas till $(5\,712 - \frac{59 \times 5\,712}{120})$

$= 5\,712 - 2\,808:40 = 2\,903:60 - 10\%$ därav $=$) 2 616 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Då i tjänstetiden därvid icke inräknats den tjänstgöring, som för Juthe grundlagt hans rätt till reservpension, torde den nu ifrågasatta pensionen icke böra minskas med Juthe tillkommande pension såsom reservofficer. Juthes pensionsförmåner i sistnämnda egenskap komma emellertid att minskas, därest Juthe erhåller den föreslagna pensionen, i det att därvid å grundbeloppet 300 kronor icke kan utgå vare sig pensionstillägg enligt kungörelsen 1922:360 eller förhöjning II enligt kungörelsen 1925:280. Reservpensionen kommer således att under angiven förutsättning uppgå till 348 kronor för år jämte dyrtidstillägg och kristillägg.

Jag ansluter mig till statskontorets förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att fartygschefen på statsisbrytaren Ymer, kaptenen i flottans reserv Bror Olof Juthe må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 616 kronor.

3:o.

Förra tvättarbeterskan vid Norrbottens regemente Beda Johanna Finsson, född Hansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Finsson är född den 27 december 1879 och således 66 år gammal;

att hon under sammanlagt något mer än 16 år innehaft anställning vid Norrbottens regemente, nämligen dels såsom servitris å manskapsmässen under tiden 1 november 1913—30 september 1921, dels ock såsom tvättarbeterska under tiden 1 april 1922—1 oktober 1924 och — med vissa avbrott — under tiden 9 januari 1940—22 oktober 1945;

att hennes dagliga arbetstid uppgått till såsom servitris i genomsnitt 10 timmar och såsom tvättarbeterska 8 timmar;

att hon i egenskap av servitris åtnjutit — förutom vissa naturaförmåner — kontant lön, som till en början utgjort 20 kronor i månaden och sedan successivt ökats till 52 kronor 50 öre i månaden;

samt att hennes avlöning såsom tvättarbeterska under tiden 1 april 1922—1 oktober 1924 uppgått till 130 kronor i månaden, under tiden 9 januari 1940—1 mars 1941 till i medeltal omkring 190 kronor i månaden och därefter till i medeltal omkring 230 kronor i månaden.

Finsson, som icke blivit underkastad vare sig 1934 års eller 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke före fyllda 60 år under en tid av sammanlagt minst 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Finsson har hos Kungl. Maj:t gjort ansökning i syfte att erhålla pension av statsmedel.

Försvarets civilförvaltning har ansett skäligen, att något årligt understöd av statsmedel bereddes Finsson. I fråga om beräkningen av pensionen åt Finsson har civilförvaltningen framhållit, att städerskor med en anställningstid understigande 20 år i regel tilldelats riksdagspension med 360 kronor för år. Den dagliga arbetstiden hade därvid i allmänhet icke omfattat mer än omkring 4 à 5 timmar. I det föreliggande fallet uppginge den dagliga arbetstiden till 10 timmar under åren 1913—1921 och därefter 8 timmar. Med hänsyn härtill syntes pensionsbeloppet böra sättas något högre, förslagsvis till 408 kronor eller samma belopp som i kungörelsen den 7 december 1934, nr 585, funnes angivet för en kvinnlig arbetare med en anställningstid understigande 20 år. Å pensionsbeloppet borde utgå dyrtids- och kristillägg i vanlig ordning.

Statskontoret har tillstyrkt, att Finsson måtte komma i åtnjutande av pension från och med dagen efter anställningens upphörande.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Finsson bör komma i åtnjutande av pension. Mot det av försvarets civilförvaltning föreslagna pensionsbeloppet

har jag intet att erinra. Å pensionen böra utgå dyrtidstillägg och kristillägg. Pensionen torde böra utgå räknat från och med den 1 november 1945. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra tvätтарыeterskan vid Norrbottens regemente Beda Johanna Finsson, född Hansson, må, räknat från och med den 1 november 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

4:o.

Befattningshavaren vid riksförsäkringsanstaltens ombudskontor i Göteborg Karin Louise Noring, född Nielsen. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Noring är född den 2 juli 1883 och således 62 år gammal;

att hon är änka efter riksförsäkringsanstaltens förutvarande ombud i Göteborg, yrkesinspektörsassistenten Vilhelm Immanuel Noring, vilken avled den 9 april 1917;

att hon, som under åren 1913—1915 tidvis tjänstgjort såsom extra biträde vid yrkesinspektionen i Göteborg och därjämte sedan år 1913 varit sin make behjälplig med ombudsarbetet, vid dennes död förordnats att bestrida ombudsgöromålen till utgången av år 1917;

att hon därefter från och med den 1 januari 1918 varit anställd å riksförsäkringsanstaltens ombudskontor i Göteborg;

att hennes avlöning sedan åtskilliga år tillbaka utgjort 400 kronor i månaden, varå från och med den 1 januari 1942 utgått dyrtidstillägg med 20 procent;

samt att änkefru Noring efter makens död genom beslut av 1918 års riksdag (statsverksprop., X huvudtiteln, p. 37; bankoutsk. utl. nr 17 A, p. 40; riksd.skr. nr 10 A, p. 69) tillerkänts ett årligt understöd av 860 kronor från och med den 1 januari 1918.

Riksförsäkringsanstalten har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för tilldelande av pension av statsmedel åt änkefru Noring, samt därvid anført i huvudsak följande.

Avlöningen till personalen å ombudskontoret i Göteborg hade av anstalten beräknats vid fastställandet av Göteborgsombudets arvode och inbegripits i detta. Nämnda förfaringssätt hade av ålder varit gällande, ehuru med hänsyn till Göteborgsdistriktets storlek och arbetsbörla starka skäl kunde ha talat för en anordning, varigenom personalen direkt underordnats anstalten och därigenom även formellt blivit statstjänstemän. I detta sammanhang vill riksförsäkringsanstalten erinra om sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1939 angående anstaltens avlöningsanslag för budgetåret 1940/41, i vilken skrivelse anstalten bland annat framlagt förslag rörande indragning av anstaltens ortsombud i Göteborg och ombudets ersättande med ett anstaltens avdelningskontor i nämnda stad.

Änkefru Noring synes i arbets- och lönehänseende närmast vara att jämställa med kansliskrivare i lönegrad A 11. Då pensionsåldern för kansliskrivare är 63 år och änkefru Noring har för avsikt att kvarstanna i tjänst till uppnåendet av sagda ålder, vid vilken tid hon kommer att kunna tillgodoräkna sammanlagt omkring 30 tjänstår, synes hon böra komma i åtnjutande av pensionsförmåner motsvarande dem som tillkomma kansliskrivare.

Statskontoret har funnit skäligt, att pension av statsmedel tilldelas änkefru Noring vid avgången från den av henne innehavda befattningen vid riksförsäkringsanstaltens ombudskontor i Göteborg. I fråga om pensionens belopp har statskontoret anfört huvudsakligen följande.

De fru Noring tillkommande löneförmånerna uppgå, inberäknat dyrtidstillägg, sedan den 1 januari 1942 till 480 kronor för månad, vilket belopp i det närmaste motsvarar lön enligt 12:e löneklassen å ortsgrupp G — den ortsgrupp, till vilken staden Göteborg är hänförlig — i den under civila icke-ordinariereglementet intagna löneplanen. Pensionen åt fru Noring bör bestämmas med utgångspunkt från motsvarande lön å C-ort, 3 726 kronor. Pensionen till fru Noring, vilken vid uppnådda 63 års ålder kommer att innehåva en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av omkring 30 år, torde således i första hand böra beräknas till två tredjedelar av 3 726 kronor, eller 2 484 kronor. Sistnämnda belopp bör på grund av att fru Noring ej vidkänts pensionsavdrag eller erlagt pensionsavgifter minskas med 10 procent till 2 236 kronor eller, efter vederbörlig jämkning, 2 244 kronor.

I egenskap av änka efter yrkesinspektörsassistenten Vilhelm Immanuel Noring åtnjuter fru Noring jämlikt beslut av 1918 års riksdag sedan den 1 januari 1918 ett årligt understöd av 860 kronor. Enligt vad som framgår av den till grund för riksdagsbeslutet liggande utredningen torde anledningen till att fru Noring vid en levnadsålder av endast 34 år erhöll årligt understöd huvudsakligen hava varit den, att mannen Noring under tjänsteresor ådragit sig den sjukdom, som bidragit till eller förorsakat hans den 9 april 1917 timade död, samt att mannen Noring, därest han levat, redan den 1 januari 1918 sannolikt skulle ha erhållit befördran till ordinarie yrkesinspektörsassistent, varigenom fru Noring skulle hava erhållit författningens rätt till pension.

Understödet till fru Noring uppgår med inräknande av därå utgående tillägg för närvarande till 130 kronor 66 öre för månad, vilket belopp närmast motsvarar en års pension av 1 200 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg efter de procentsatser som gälla beträffande pensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet.

Beträffande spörsmålet huruvida och i vad mån det nyss beräknade pensionsbeloppet, 2 244 kronor, bör minskas i anledning av det fru Noring tillerkända familjeunderstödet får statskontoret föreslå, att pensionen till fru Noring i anslutning till de i 18 § 2 mom. allmänna familjepensionsreglementet meddelade reduceringsbestämmelserna nedsättes i så måtto, att de sammanlagda pensionsförmånerna komma att uppgå till så stort belopp som motsvarar summan av pensionen för statsanställningen och tre fjärdedelar av familjeunderstödet. I enlighet härmed synes tjänstepensionen till fru Noring böra bestämmas till $(2\,244 - \frac{1\,200}{4} =)$ 1 944 kronor. Å pensionen förutsätts rörligt tillägg och kristillägg skola utgå efter enahanda grunder, som gälla beträffande tjänstepensioner enligt allmänna tjänstepensionsreglementet.

Även om änkefru Noring under sin tjänstgöring å riksförsäkringsanstaltens ombudskontor i Göteborg icke varit direkt anställd i statens tjänst, har hon

dock därunder utfört arbete för statens räkning. Med hänsyn härtill vill jag förordna, att på grund av nämnda tjänstgöring pension av statsmedel beviljas henne. Pensionen synes mig böra bestämmas på sätt statskontoret föreslagit eller till 1 944 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att befattningshavaren vid riksförsäkringsanstaltens ombudskontor i Göteborg Karin Louise Noring, född Nielsen, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 944 kronor.

5:o.

Städerskan hos yrkesinspektionen Hilda Löfgren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Löfgren är född den 11 mars 1874 och således nära 72 år gammal;

att hon sedan den 1 juli 1913 innehaft anställning såsom städerska hos yrkesinspektionen i åttonde distriktet (Karlstad) med en beräknad daglig arbetstid av minst 3 timmar;

att hon intill den 1 juli 1942 uppburit ersättning för städningsarbetet med lägst 20 och högst 40 kronor i månaden samt därefter med 43 kronor i månaden;

samt att hon är ensamstående och icke har andra tillgångar än ett kapitalbelopp å 1 000 kronor.

Löfgren, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan med hänsyn till omfattningen av den dagliga arbetstiden icke heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Riksförsäkringsanstalten har hemställt om utverkande av pension åt Löfgren.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn till den långa tid, varunder Löfgren innehaft anställning i statens tjänst, och i betraktande av föreliggande ömmande omständigheter icke velat motsätta sig, att pension av statsmedel tillerkändes henne. Beträffande pensionsbeloppet har anstalten föreslagit, att detsamma måtte fastställas till 300 kronor utan tilläggsförmåner.

Statskontoret har anslutit sig till vad statens pensionsanstalt föreslagit. Därvid har statskontoret erinrat, att 1945 års riksdag (bankoutsk. utl. nr 13, p. 10; riksd. skr. nr 122) i ett fall, där pensionen bestämts till 300 kronor för år, medgivit att dyrtidstillägg finge utgå å pensionen. Statskontoret har emellertid påpekat, att de sammanlagda pensionsförmånerna härigenom komme

att uppgå till 516 kronor 48 öre för år, under det att den högsta avlöning Löfgren uppburit, utgjort 516 kronor för år.

Med hänsyn till att riksdagen tidigare, då ömmande omständigheter förelagat, beviljat pension åt städerskor, vilkas dagliga tjänstgöringstid uppgått till allenast 3 timmar, vill jag icke motsätta mig, att Löfgren erhåller pension av statsmedel. Denna synes böra bestämmas till 300 kronor. Då pensionen är avsedd att utgå först efter utgången av juni 1946, vill jag under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört förorda, att rörligt tillägg och kristillägg må utgå å densamma. Detta skulle innebära, att de sammanlagda pensionsförmånerna i nuvarande indexläge komme att uppgå till 393 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan hos yrkesinspektionen Hilda Löfgren må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor.

6:o.

Förra städerskan hos länsstyrelsen i Stockholms län Elin Gottfrida Rydström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rydström är född den 15 juni 1878 och således 67 år gammal;

att hon under tiden 1 maj 1922—31 december 1945 utfört städning och rengöring inom länsstyrelsens i Stockholms län ämbetslokaler, varvid hon under tiden till och med 31 januari 1939 biträtt dåvarande förste expeditionsvakten hos länsstyrelsen, vilken innehade städningen och rengöringen på entreprenad, samt från och med 1 februari 1939 varit anställd såsom städerska direkt hos länsstyrelsen;

att hennes dagliga arbetstid normalt uppgått till 4 timmar;

samt att hennes avlöning utgjort under tiden 1 februari 1939—31 december 1944 100 kronor i månaden jämte visst procentuellt tillägg därå sedan 1 januari 1941 ävensom från och med 1 januari 1945 110 kronor för månad jämte tillägg.

Hos Kungl. Maj:t har Rydström — som icke kan komma i åtnjutande av pension enligt de bestämmelser som gälla för pensionering av arbetare i statens tjänst — gjort ansökning i fråga om pension.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tillstyrkt, att pension av statsmedel beredes Rydström.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn till den förhållandevis långa tid — sammanlagt mer än 23 år, därav de senaste åren med anställning i statens tjänst — varunder sökanden för statens räkning utfört arbete av sådan omfattning, att hon kan anses därav hava haft sin huvudsakliga sysselsättning,

tillstyrkt att åtgärder vidtagas för beredande av pension åt henne. I fråga om pensionens storlek har pensionsanstalten föreslagit ett grundbelopp av 438 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Statskontoret har anslutit sig till pensionsanstaltens förslag.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Rydström bör komma i åtnjutande av pension. Under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört och då Rydströms anställning redan upphört föreslår jag, att pensionen bestämmes till 384 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg. Pensionen torde böra utgå räknat från och med den 1 januari 1946. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att förra städerskan hos länsstyrelsen i Stockholms län Elin Gottfrida Rydström må, räknat från och med den 1 januari 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

7:o.

Extra landskontoristen hos länsstyrelsen i Östergötlands län Axel Vilhelm Thuresson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Thuresson är född den 23 oktober 1881 och således 64 år gammal;

att han — efter att ha innehaft ett flertal olika anställningar, däribland såsom skrivbiträde åt vissa kommunala och statliga befattningshavare i Linköping — i augusti 1918 erhållit anställning hos länsstyrelsen i Östergötlands län, där han tjänstgjort å landskontoret;

samt att han alltsedan den 1 oktober 1935 åtnjuter lön såsom extra tjänsteman i 14 lönegraden, i vilken han numera tillhör 13 (högsta) löneklassen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har hos Kungl. Maj:t hemställt om utverkande åt Thuresson av ett pensionsunderstöd från den 1 november 1946 å förslagsvis 1 800 kronor årligen. Länsstyrelsen har därvid erinrat, att Kungl. Maj:t i samband med genomförandet av de av 1937 års riksdag beslutade ändringarna i länsstyrelsernas organisation genom brev den 30 juni 1937 föreskrivit, att vid landskontoret i Östergötlands län finge finnas anställda, bland andra, tre extra ordinarie befattningshavare i 14 lönegraden. Enär tre andra tjänstemän med hänsyn till sin utbildning och sin mångsidigare tjänstgöring ansetts böra placeras å de tre disponibla befattningarna, hade emellertid Thuresson, som vid ifrågavarande tid var 56 år gammal, icke kunnat vinna formlig anställning såsom extra ordinarie landskontorist.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot att pension tillerkändes Thuresson från och med den dag, då han komme att frånträda sin befattning vid länsstyrelsen.

Även jag anser mig böra förorda, att pension utverkas åt Thuresson. Pensionsbeloppet torde, då Thuresson avses skola avgå först efter utgången av

juni 1946, i enlighet med de av mig tidigare angivna riktlinjerna böra bestämmas på följande sätt. Thuresson åtnjuter lön såsom extra tjänsteman enligt 13 löneklassen civila icke-ordinariereglementet, vilket är slutlöneklassen inom lönegraden Eo 10. Pensionen synes böra fastställas med utgångspunkt från det pensionsunderlag, som enligt allmänna tjänstepensionsreglementet gäller för befattning i nämnda lönegrad, eller 2 616 kronor. Med hänsyn till att Thuresson vid avgången beräknas kunna återopa en tjänstetid av 28 år 3 månader och då sedvanlig reduktion med tio procent bör ske på grund av att pensionsavgifter icke erlagts, torde pensionen böra bestämmas till $(2\ 616 - \frac{7}{120} \times 2\ 616 = 2\ 463:40 - 246:34 = 2\ 217:06$ eller avrundat) 2 220 kronor. Pensionen, å vilken böra utgå rörligt tillägg och kristillägg, bör utbetalas från och med månaden näst efter den, varunder Thuresson lämnar sin anställning hos länsstyrelsen.

I enlighet med det sagda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra landskontoristen hos länsstyrelsen i Östergötlands län Axel Vilhelm Thuresson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 220 kronor.

8:o.

Förmannen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Nils Wallin. Av handlingarna i ärendet inhämtas

att Wallin är född den 20 december 1884 och således 61 år gammal;

att han under tiden 1 november 1903—31 oktober 1908 innehaft militär anställning, därvid han bland annat avlagt underofficersexamen vid kavalleriet;

att han varit anställd vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten under tiden sedan den 23 mars 1925, därvid han först varit grovarbetare samt från och med den 1 maj 1928 förman;

att han, som till en början åtnjutit växlande avlöning för timma och för månad, sedan den 1 juli 1939 uppburit arvode motsvarande lön enligt 13 löneklassen å E-ort jämte därå belöpande rörligt tillägg och, sedan den 1 januari 1941, jämväl kristillägg;

att Wallins hälsotillstånd under de senaste åren så försämrats, att han befunnits för framtiden oförmögen att på ett tillfredsställande sätt sköta sin tjänst eller annan befattning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde;

samt att han avses skola lämna sin anställning den 1 juni 1946.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, i anledning av en av Wallin hos styrelsen gjord ansökning, hemställt om utverkande av pension åt Wallin

med ett i förhållande till hans anställningstid och löneförmåner skäligt belopp.

Statskontoret har — under hänvisning till att anställningshavare i arbetsledande ställning vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten tidigare tillerkänts riksdagspension (jfr proposition 1941: 37 punkt 8 och 1942: 65 punkt 2) — tillstyrkt, att pension utverkas åt Wallin till ett belopp av 1 704 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg. Statskontoret har härvid utgått ifrån att Wallin icke borde få komma i åtnjutande av högre pension än som skulle ha tillkommit honom, därest han den 1 juli 1939 erhållit extra ordinarie befattning i 10 lönegraden samt därvid fått för pension till två tredjedelar tillgodoräkna sig tidigare statsanställning.

För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot att Wallin erhåller pension av statsmedel. Pensionen synes i detta fall böra bestämmas på följande sätt. Wallin förutsättes skola avgå den 1 juni 1946, vid vilken tidpunkt han torde kunna räkna en sammanlagd anställningstid i statens tjänst av 26 år. Med utgångspunkt från pensionsunderlaget i lönegrad Eo 10 enligt civila tjänstepensionsreglementet, 2 040 kronor, kan pensionen bestämmas till ($\frac{20}{30} \times 2\,040 - 10\%$ = 1 591 kronor 20 öre eller avrundat) 1 596 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förmannen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Nils Wallin må från och med den 1 juni 1946 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 596 kronor.

9:o.

Förra städerskan hos riksräkenskapsverket Edla Amalia Adler, född Dalén. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Adler är född den 26 augusti 1878 och således 67 år gammal;

att hon under tiden 10 juni 1923—31 oktober 1945 utfört städningsarbete hos riksräkenskapsverket, varvid hon intill utgången av januari 1940 varit anställd av förste expeditionsvakten hos verket, vilken på entreprenad omhänderhaft städningen inom viss del av verkets lokaler, och därefter varit anställd direkt hos riksräkenskapsverket;

att Adlers dagliga arbetstid uppgått till 4 1/2 timmar;

att hon i ersättning för städningsarbetet under tiden 1 februari 1940—31 december 1944 uppburit 112 kronor 50 öre i månaden, varå från och med den 1 januari 1941 utgått vissa procentuella tillägg, samt att ersättningen från och med 1 januari 1945 uppgått till 123 kronor 75 öre i månaden jämte 25 procent tillägg.

Adler, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon först efter fyllda 60 år vunnit direkt anställning i statens tjänst.

Adler har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Riksräkenskapsverket har hemställt om åtgärder för pension till Adler från och med den 1 november 1945.

Statens pensionsanstalt har, i betraktande av bland annat den förhållandevis långa tid av omkring 22 år, varunder Adler för statens räkning utfört arbete av sådan omfattning att hon kan anses därav ha haft sin huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, funnit skäligt, att pension av statsmedel tillerkändes henne. I fråga om pensionens storlek har pensionsanstalten anfört, att därest kungörelsen 1942: 696 varit tillämplig å Adler beträffande hela hennes tjänstgöringstid, pensionsanstalten torde ha tillerkänt henne pension enligt kungörelsen med 456 kronor för år jämte rörligt tillägg. Med nämnda belopp som utgångspunkt har pensionsanstalten föreslagit, att pensionen till Adler — under förutsättning att dyrtidstillägg finge utgå därå — bestämdes till 384 kronor för år.

Jämväl statskontoret har ansett skäligt, att Adler erhöle pension av statsmedel.

Genom beslut den 30 november 1945 har Kungl. Maj:t förordnat, att till Adler skulle, räknat från och med den 1 november 1945 tills vidare intill dess slutligt beslut meddelats i fråga om hennes pensionsförhållanden, från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter utbetalas tillfälligt understöd till belopp av femtio kronor vid varje månads utgång; dock med skyldighet för Adler att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit det sålunda medgivna understödet, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna understödsmedel.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Adler bör komma i åtnjutande av pension. I fråga om pensionsförmånernas storlek ansluter jag mig till statens pensionsanstalts förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan hos riksräkenskapsverket Edla Amalia Adler, född Dalén, må, räknat från och med den 1 november 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 november 1945 ålagda återbetalnings-skyldigheten.

10:o.

Städerskan vid tullkammaren i Karlshamn Ellen Elida Laurentia Svensson, född Håkansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson är född den 4 november 1877 och således 68 år gammal;

att hon sedan den 1 december 1913 varit anställd såsom städerska vid tullkammaren i Karlshamn med en arbetstid av omkring 20 timmar i veckan;

att hennes ersättning för städningsarbetet under tiden 1 oktober 1940—30 september 1945 uppgått till i medeltal omkring 920 kronor för år;

att Svensson — förutom nämnda anställning — jämväl sedan den 1 juli 1927 innehaft anställning såsom städerska vid sjömanshuset i Karlshamn;

att hennes arbetstid vid sjömanshuset uppgått till i medeltal 2 timmar om dagen;

samt att hennes ersättning för arbetet där sedan den 1 oktober 1938 utgjort 360 kronor för år.

Hos statens pensionsanstalt har Svensson anhållit om pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst och därvid bland annat åberopat ett av kommerskollegium avgivet yttrande, vari kollegium anfört, att ehuru det arvode, vilket Svensson åtnjutit såsom städerska vid sjömanshuset i Karlshamn, icke torde kunna sägas ha direkt guldits av statsmedel, detsamma dock enligt kollegiets mening syntes för bestämmande av Svenssons pensionsbelopp bära likställas med avlöning från anställning i statens tjänst. Genom beslut den 21 september 1945 har *statens pensionsanstalt* funnit sig förhindrad tilldela henne pension enligt bestämmelserna i förenämnda kungörelse, enär hon icke i statens tjänst innehaft sådan anställning, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Svensson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Med hänsyn till såväl Svenssons långvariga anställning i tullverket som hennes anställning vid sjömanshuset i Karlshamn och i betraktande av föreliggande ömmande omständigheter har *generaltullstyrelsen* tillstyrkt, att framställning måtte avlätas till riksdagen om en årlig pension åt Svensson.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt, att Svensson erhåller pension av statsmedel. I fråga om pensionsbeloppet har pensionsanstalten föreslagit, att det samma under visst hänsynstagande jämväl till anställningen vid sjömanshuset i Karlshamn måtte bestämmas till 408 kronor för år.

Statskontoret har biträtt pensionsanstaltens förslag.

Även jag anser mig böra förorda, att Svensson erhåller pension av statsmedel. Enligt vad jag inhämtat, avses Svensson skola lämna sina ifrågavarande anställningar med utgången av mars 1946. Pensionen torde följaktligen kunna bestämmas till 408 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid tullkammaren i Karlshamn Ellen Elida Laurentia Svensson, född Håkansson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon före den 1 juli 1946 lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

11:o.

Övermaskinisten å kustbevakningsångaren Triton Sven Jacobson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jacobson är född den 15 november 1878 och således 67 år gammal;

att han under tiden 16 september 1929—15 oktober 1939 varit anställd vid tullverket såsom förste maskinist å kustbevakningsångaren Triton;

att han, sedan nämnda fartyg ställts till marinens förfogande, från och med den 16 oktober 1939 varit anställd vid marinen såsom övermaskinist å fartyget, vilken anställning beräknas upphöra med utgången av februari 1946;

samt att han i sistnämnda anställning åtnjutit arvode, som från och med den 1 september 1941 utgått med 500 kronor i månaden, varjämte han intill den 6 oktober 1945 under viss tjänstgöring uppburit mässpenningar med 3 kronor 60 öre för dag och därefter dagtraktamente med 10 kronor för dag.

Jacobson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Generaltullstyrelsen har med hänsyn till längden av Jacobsons anställning i statens tjänst icke haft något att erinra mot att åtgärder vidtoges för utverkande åt honom av en årlig pension.

Statskontoret har i likhet med generaltullstyrelsen ansett, att Jacobson vid avgången ur tjänst borde komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Beträffande beräkningen av pensionen har ämbetsverket anfört, bland annat, följande.

Pensionen åt Jacobson torde böra bestämmas i förhållande till hans genomsnittliga löneinkomster under de senaste tre åren. Enligt utredningen i ärendet har Jacobson i avlöning uppburit 500 kronor för månad ävensom mässpenningar med 3 kronor 60 öre för tjänstgöringsdag ombord. Enligt besked från vederbörande marindistrikts kameralkontor ingår i det fasta månadsbeloppet dyrtidskompensation å i runt tal 20 procent. Grundavlöningen skulle alltså utgöra 5 000 kronor för år. I viss mån tveksamt är hurvida vid bestämmandet av pensionen hänsyn bör tagas till de uppburna mässpenningarna. Förmåner, vilka icke avse att bereda vederbörande befattningshavare en inkomst utan utgöra ersättning för omkostnader i tjänsten, såsom reseersättning, tjänstgöringstraktamenten m. m., hava i regel ansetts icke böra få inverka på pensionen. Emellertid lär av uppburna mässpenningar ett belopp av 1 krona 20 öre för dag räknas såsom skattepliktig inkomst. Vid dylikt förhållande bör vid pensionsavvägningen hänsyn rimligen tagas till den del av sagda förmån, för vilken skatteplikt föreligger. Då Jacobson enligt uppgift uppburit mässpenningar under i runt tal 300 dagar

för år, skulle alltså till den fasta lönen läggas ett belopp å ($300 \times 1:20 =$) 360 kronor för år. Den sammanlagda årsavlöning, på vilken pensionen skulle grundas, utgör alltså 5 360 kronor.

För egen del anser jag med hänsyn till konsekvenserna tillräcklig anledning icke föreligga att vid bestämmandet av pensionsbeloppet i förevarande fall taga hänsyn till att i avlöningen ingått förmån av mässpenningar. Pensionen synes i stället böra grundas på ett avlöningsbelopp av 5 000 kronor. Beloppet motsvarar ungefärligen lönen i 17 löneklassen å G-ort enligt 1925 års löneplan, vilken löneklass är slutlöneklassen i 14 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän. Pensionsunderlaget för nämnda lönegrad utgjorde enligt civila tjänstepensionsreglementet 2 640 kronor. Med hänsyn till att Jacobsons anställningstid i statens tjänst vid utgången av februari 1946 beräknas omfatta 16 år 5 månader 15 dagar och med beaktande av att han icke erlagt några pensionsavgifter, skulle pensionen till honom kunna bestämmas till ($\frac{16}{30} \times 2\,640 = 1\,408$; $1\,408 - 140:80 =$) 1 267 kronor 20 öre eller avrundat 1 272 kronor. Å beloppet förutsättes dyrtidstillägg och kristillägg skola utgå. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att övermaskinisten å kustbevakningsångaren Triton Sven Jacobson må från och med månaden näst efter den, varunder han före den 1 juli 1946 lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 272 kronor.

12:o.

Förre förste maskinisten å kustbevakningsångaren Triton Johan Mauritz Karlberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlberg är född den 17 december 1881 och således 64 år gammal;

att han under tidsperioderna 31 mars—9 december 1922 och 2 april—15 juni 1923 varit anställd hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom maskinist å bogserbåt;

att han innehaft anställning vid tullverket dels under tiden 23 juni—18 augusti 1926 såsom andre maskinist å ett av tullverket tillfälligt förhyrt fartyg, dels under tiden 7 februari 1931—15 oktober 1939 såsom andre maskinist å kustbevakningsångaren Triton;

att han, sedan sistnämnda fartyg ställts till marinens förfogande, under tiden 16 oktober 1939—5 oktober 1945 varit anställd vid marinen såsom förste maskinist å fartyget;

samt att han vid marinen uppburit fast månadslön, som under tiden 1 september 1941—30 juni 1943 uppgått till 360 kronor och därefter till 400 kronor, varjämte han vid viss tjänstgöring åtnjutit mässpenningar med 3 kronor 60 öre för dag.

Karlberg har hos Kungl. Maj:t anhållit, att framställning måtte göras hos riksdagen om beredande av pension åt honom.

Generaltullstyrelsen har med hänsyn till längden av Karlbergs anställningstid i statens tjänst icke haft något att erinra mot att pension utverkades åt honom.

Statskontoret har tillstyrkt, att Karlberg måtte komma i åtnjutande av pension från och med dagen efter avgången ur tjänst. Pensionen åt Karlberg har statskontoret ansett böra bestämmas efter samma grunder, som ämbetsverket förordat i det under punkt 11:o upptagna ärendet angående pension åt övermaskinisten Sven Jacobson.

I likhet med myndigheterna anser jag Karlberg böra komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Under hänvisning till vad jag under punkt 11:o anfört anser jag mig icke böra medräkna uppburna mässpenningar i den pensionsgrundande avlöningen. Denna bör fördenskull i detta fall beräknas till 3 870 kronor för år. På motsvarande sätt som i det nyssnämnda fallet utgår jag från det enligt civila tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsunderlaget för extra ordinarie tjänsteman i 10 lönegraden eller 2 040 kronor. Pensionen till Karlberg kan alltså bestämmas till ($\frac{15}{30} \times 2\,040 = 1\,020$; $1\,020 - 102 =$) 918 eller, avrundat, 924 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att före förste maskinisten å kustbevakningsångaren Triton Johan Mauritz Karlberg må, räknat från och med den 1 november 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 924 kronor.

13:o.

Kontrollören vid brännvinstillverkningen Olof Sjöholm. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sjöholm är född den 8 september 1875 och således 70 år gammal;

att han tjänstgjort som kontrollör vid sockerraffinaderi under tillverkningsåren 1906/07—1921/22 samt såsom tillfälligt biträdande kontrollör vid sockerraffinaderi och, i mindre utsträckning, såsom tillsyningsman under tillverkningsåren 1922/23—1928/29;

att han alltsedan tillverkningsåret 1929/30 innehaft anställning såsom kontrollör vid brännvinstillverkningen, dock att Sjöholm icke kunnat beredas tjänstgöring under tillverkningsåren 1942/43 och 1944/45 på grund av inskränkning i tillverkningen av potatisbrännvin;

att han vid sockerbeskattningsens upphörande 1929 av Kungl. Maj:t och riksdagen tillerkändes en engångsersättning med 2 200 kronor;

att hans tjänstgöring vid socker- och brännvinstillverkningen varit av följande omfattning, nämligen:

Tillverkningsår	Antal dagar	Tillverkningsår	Antal dagar	Tillverkningsår	Antal dagar
1906/07	335	1920/21	365	1934/35	165
1907/08	270	1921/22	365	1935/36	159
1908/09	365	1922/23	122	1936/37	176
1909/10	365	1923/24	152	1937/38	208
1910/11	365	1924/25	139	1938/39	175
1911/12	366	1925/26	199	1939/40	159
1912/13	365	1926/27	79	1940/41	216
1913/14	365	1927/28	136	1941/42	166
1914/15	365	1928/29	144	1942/43	—
1915/16	366	1929/30	83	1943/44	183
1916/17	334	1930/31	144	1944/45	—
1917/18	360	1931/32	130	1945/46	100
1918/19	365	1932/33	168	Summa dagar	9 036
1919/20	366	1933/34	151		

att han således vid utgången av tillverkningsåret 1945/46 kommer att hava varit förordnad såsom kontrollör vid kontrollen över sockerbeskattningen och vid brännvinstillverkningen under tillhoppa 40 tillverkningsår och med en sammanlagd effektiv tjänstetid av i runt tal 25 år;

samt att hans anställning kommer att upphöra med utgången av september 1946.

Kontrollstyrelsen har, i anledning av en av Sjöholm hos styrelsen gjord ansökning, hemställt om utverkande av pension åt Sjöholm från och med den 1 oktober 1946 och därvid erinrat, att riksdagen i ett flertal fall beviljat pension åt brännerikontrollörer, exempelvis åt kontrollören W. J. Broberg år 1940 (bankoutskottets utl. nr 21, s. 13—15). Vad beträffar storleken av den pension, som borde ifrågakomma för Sjöholm, har kontrollstyrelsen ansett sig böra tillämpa ett förfarande, likartat med det som kommit till användning vid pensioneringen av den nyssnämnde kontrollören Broberg. Styrelsen har därvid ansett sig böra utgå från Sjöholms inkomster av kontrollörstjänstgöringen under de tre sista ur tjänstgöringssynpunkt normala år, varunder Sjöholm innehåft förordnande som kontrollör vid brännvinstillverkningen, nämligen tillverkningsåren 1940/41, 1941/42 och 1943/44. Under större delen av förstnämnda tillverkningsår utgick kontrollörsarvodet vid tjänstgöring vid allenast ett bränneri med 9 kronor 50 öre för dag förutom dyrtidstillägg. Sjöholm har under de tre nämnda tillverkningsåren tjänstgjort resp. 216, 166 och 183 dagar. Med utgångspunkt från ett dagarvode av 9 kronor 50 öre kan hans inkomst av kontrollörstjänsten under dessa år beräknas ha utgjort respektive 2 052 kronor, 1 577 kronor och 1 738 kronor 50 öre. I medeltal för ifrågavarande år har den sålunda beräknade inkomsten utgjort 1 789 kronor 17 öre, eller i runt tal 1 800 kronor.

Kontrollstyrelsen föreslår, att Sjöholms pension bestämmes till 1 800 kronor jämte dyrtids- och kristillägg.

Statskontoret har icke haft någon annan erinran mot kontrollstyrelsens hemställan än att å det av styrelsen föreslagna pensionsbeloppet, 1 800 kronor, i stället för dyrtidstillägg och kristillägg borde utgå rörligt tillägg och kristillägg.

Jag ansluter mig till statskontorets förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kontrollören vid brännvinstillverkningen Olof Sjöholm må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 800 kronor.

14:o.

Trädgårdsarbetaren vid Uppsala universitets botaniska trädgård August Wilhelm Jansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jansson är född den 16 september 1875 och således 70 år gammal;

att han under 2¹/₂ månader år 1928 och sedan den 19 april 1929 utan avbrott innehaft anställning såsom trädgårdsarbetare vid Uppsala universitets botaniska trädgård;

att hans arbetstid under ifrågavarande anställning uppgått till i medeltal omkring 48 timmar i veckan;

att hans löneförmåner under åren 1938—1944 utgjort i medeltal omkring 3 700 kronor för år;

att han i anledning av olycksfall i arbetet (förlust av ett öga) från den 19 november 1933 tillerkänts en årlig livränta av 366 kronor 67 öre;

samt att han beräknas komma att sluta sin anställning med utgången av juni 1946, vid vilken tidpunkt han beräknas innehava en sammanlagd tjänstgöringstid av 17 år 5 månader.

Jansson, som icke blivit underkastad vare sig 1934 års eller 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär han icke före fyllda 60 år under en tid av sammanlagt minst 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Kanslern för rikets universitet har — med anledning av en av större akademiska konsistoriet i Uppsala gjord framställning — hemställt, att Kungl. Maj:t ville utverka, att Jansson från och med den 1 juli 1946 måtte komma i åtnjutande av årlig pension till skäligt belopp.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt, att förslag framlades för riksdagen om beviljande av pension åt Jansson. Pensionsanstalten har därvid anfört,

att därest kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) varit tillämplig å Jansson och hela hans anställningstid fått tillgodoräknas vid beredande av pension åt honom, han hade kunnat erhålla pension med 636 kronor för år jämte rörligt tillägg. Med utgångspunkt härifrån har pensionsanstalten, som förutsett att dyrtidstillägg komme att utgå å pensionen, föreslagit, att densamma bestämdes till 540 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot att Jansson erhöle pension av statsmedel. Beträffande pensionens belopp har statskontoret i likhet med statens pensionsanstalt föreslagit, att densamma bestämdes till samma belopp som skulle tillkommit Jansson enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696), om hela hans anställningstid därvid fått tillgodoräknas. Pensionen skulle då bliva 636 kronor. Enligt den omräkning av pensionsbeloppen i nämnda kungörelse, som föreslagits i proposition nr 5 till innevarande års riksdag, skulle emellertid grundbeloppet 636 kronor ändras till 696 kronor för år. Statskontoret har med anledning härav föreslagit, att pensionen till Jansson bestämdes till sistnämnda belopp, 696 kronor för år, med rätt för honom att därå åtnjuta rörligt tillägg och kristillägg.

Även jag vill förorda, att Jansson erhåller pension av statsmedel. Mot statskontorets förslag i fråga om grunderna för pensionens beräkning har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att trädgårdsarbetaren vid Uppsala universitets botaniska trädgård August Wilhelm Jansson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 696 kronor.

15:o.

Lärarinnan vid konstfackskolan (förutvarande tekniska skolan i Stockholm) Hedvig Maass. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Maass är född den 28 mars 1885 och således nära 61 år gammal;

att hon tjänstgjort *dels* vid högre konstindustriella skolan sedan den 7 januari 1912 med en undervisningsskyldighet av såsom lärarinna i konstvävning 504 timmar för år, motsvarande 14 veckotimmar, och såsom lärarinna i växtfärgning 24 timmar för år till och med vårterminen 1942 och 20 timmar för år från och med höstterminen 1942, *dels ock* vid konstindustriella dagskolan sedan den 1 oktober 1929 såsom lärarinna i vävning med 6 veckotimmar till och med vårterminen 1942 och 1—5 veckotimmar under tiden därefter;

att hon kan räkna en anställningstid vid tekniska skolan (konstfackskolan) av mer än 30 år;

att hon under läsåren 1940/41—1944/45 från skolan uppburit en avlöning,

som utgjort i medeltal 2 900 kronor för år, vartill kommit oreglerat dyrtids-tillägg och kristillägg;

att hon icke innehaft annan anställning än vid ifrågavarande skola;

att hon enligt läkarintyg har högggradigt nedsatta krafter och för framtiden ej tillfredsställande kan sköta sin tjänst;

samt att hon beräknas lämna sin nuvarande anställning den 1 juni 1946.

Styrelsen för tekniska skolan i Stockholm har gjort framställning om utverkande av pension åt Maass med utgångspunkt från en sammanlagd avlöning av 2 908 kronor för år.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har tillstyrkt, att åt Maass utverkas en årlig pension av 1 752 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Maass till belopp av 1 788 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Även jag finner skäligt att lärarinnan Maass erhåller pension av statsmedel. Med utgångspunkt från den beräkningsgrund, som i proposition 1944: 196 punkt 13 (jfr bankoutskottets utlåtande 1944: 39 punkt 27) tillämpats beträffande överläraren vid tekniska skolan G. E. Sandberg och med hänsyn till att Maass avses skola avgå den 1 juni 1946, synes pensionen kunna bestämmas på följande sätt. Maass nuvarande avlöning uppgår efter omräkning till s. k. nyreglerad avlöning till 3 314 kronor. Detta belopp motsvarar närmast årslönen i 10 löneklassen å G-ort enligt 1925 års löneplan. A-ortslön i samma löneklass utgör 2 580 kronor. Pensionen bör således fastställas till ($\frac{2}{3} \times 2\,580 - 10\%$) 1 548 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lärarinnan vid konstfackskolan Hedvig Maass må från och med den 1 juni 1946 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 548 kronor.

16:o.

Förra städerskan vid statens järnvägar Klara Josefina Grahn, född Renberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Grahn, som är änka, är född den 12 september 1880 och således 65 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1930—28 februari 1945 eller sålunda under 15 år 2 månader innehaft anställning såsom städerska vid statens järnvägars huvudverkstad i Notviken;

att hennes arbetstid uppgått till i genomsnitt 6 timmar för söckendag;

att hennes inkomst under de senaste fem åren av anställningstiden utgjort i medeltal 2 156 kronor för år;

att hon saknar tillgångar av förmögenhetsvärde i vidare mån än att hon äger en fastighet, taxerad till 6 000 kronor;

samt att hon — sedan hennes make, filaren vid statens järnvägar Carl August Grahn, avlidit — genom beslut av 1927 års riksdag (bankouts. utl. nr 38, p. 59; riksd. skr. nr 216, p. 57) erhållit ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från och med den 1 januari 1927 under hennes återstående livstid, så länge hon förblir änka.

Med anledning av en av Grahn gjord ansökning om pension fann *järnvägsstyrelsen* genom beslut den 28 februari 1945 sig förhindrad tilldela henne pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke före fyllda 60 år under en tid av sammanlagt minst 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Grahn har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

I betraktande av att årligt understöd tidigare beviljats Grahn, har *järnvägsstyrelsen* ansett det tveksamt, huruvida pension av statsmedel borde utverkas åt henne. Med hänsyn till den tid — 15 år 2 månader — varunder hon varit anställd vid statens järnvägar, ävensom omfattningen av hennes dagliga arbetstid och storleken av hennes inkomster under de senaste fem anställningsåren har styrelsen dock icke velat motsätta sig att framställning gjordes till riksdagen om en mindre årlig pension åt henne, förslagsvis 360 kronor för år.

Statskontoret har funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen. Efter att ha erinrat om att Grahn genom beslut av 1927 års riksdag tillerkänts ett årligt understöd av 384 kronor har ämbetsverket anfört följande.

Änkan Grahn har, såvitt statskontoret kunnat finna, uppburit detta understöd under hela den tid hon sedermera innehaft nu återopad anställning vid statens järnvägar och uppbär alltså detsamma.

Jämlikt de av 1930 års riksdag angivna grunderna för beviljande av understöd åt efterlevande efter i statens tjänst anställda personer är förutsättningen för understöd åt änkor bland annat, att vederbörande på grund av ålder (60 år) eller sjukdom är ur stånd att själv kunna sörja för sitt uppehälle. Vid en prövning av förenämnda understödsfråga enligt dessa senare grunder konstateras, att Klara Grahn år 1927, då hon tillerkändes understödet, var endast 47 år gammal och att hon icke heller vid samma tidpunkt — tre år där — efter började hon tjänstgöra som städerska vid statens järnvägar — torde ha varit oförmögen att genom eget arbete förtjäna sitt uppehälle. Enligt 1930 års grunder för beviljande av understöd skulle änkan Grahn således icke kunnat komma i åtnjutande av understöd.

För närvarande utgår förenämnda understöd till änkan Grahn med 675 kronor 36 öre för år, inklusive dyrtids- och kristillägg enligt gällande grunder. En städerskepension å 360 kronor för år uppgår för närvarande till 617 kronor 76 öre, inklusive dyrtids- och kristillägg. Det änkeunderstöd, som Klara Grahn alltsedan år 1927 uppburit, uppgår således till högre belopp än den pension, som hon skulle ha erhållit på grund av sin anställning som städerska vid statens järnvägar.

Vid här angivna förhållanden samt med beaktande av att Klara Grahn, en-

ligt vad utredningen giver vid handen, är ägare till en fastighet, taxerad till 6 000 kronor, och att såväl änkepension som städerskepension utgår efter skälighetsprövning, finner sig statskontoret icke kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Enligt mitt förmenande böra de av statskontoret åberopade omständigheterna icke skäligen föranleda, att Grahn helt ställes utan egen pension för sin städerskebefattning, vid vilken arbetstiden för dag varit av avsevärd omfattning. Jag anser mig böra föreslå, att pension tillerkännes Grahn till ett belopp av 300 kronor för år. Då Grahn redan lämnat sin befattning, bör å pensionsbeloppet utgå dyrtids- och kristillägg. Pensionen torde böra utgå räknat från och med den 1 mars 1945. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid statens järnvägar Klara Josefina Grahn, född Renberg, må, räknat från och med den 1 mars 1945, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå av trafikmedel.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—16:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Bjured.